

Warung's hulls leveranser og arbeider 105335 Ad sider.
 for den tyske okkupasjonsmyndighet.

Avskrift av et brev fra en professor (og dr.juris):

~~105336~~

Oslo, den 21.5.1940.

Herr Disponent Kindseth.

Jeg talte igaar med en mann fra Arendal. Han meddelte at man i kystdistriktene fra Larvik og rundt hele sydkysten hadde solgt en mengde skurlast til tyskerne til usedvanlig høie priser. Plankene - som vel maa ha en bestemt tykkelse - ble av tyskerne brukt til noe han kaldte "roster" som anvendes paa flyplassene, visstnok som underlag. Rostene skal ligne et nettverk, omtrent slik:

Plankene er felt sammen omtrent som laft, altsaa saaledes som sett fra siden.

Prisen for materialene ferdig tilskaaet for sammenføyning til "roster" skal ha gaatt opp i 600.- kr.pr.standard. Selv om det naturligvis koster endel at tilskjære plankene, blir det en meget god pris for lasten, ble det sagt meg.

Jeg har i de sidste dagene lest notiser i avisene om de høye skurlastpriser paa Mandalskanten og andre steder paa Sørlandet.

Naa er det min tanke, at vi bør sette oss i forbindelse med tyskerne og undersøke om det er mulighet for Ljansbruket aa delta i disse leveranser. Jeg vet ikke om advokat Lous her kanskje har forbindelse - eller kanskje gross.Sundt. Men vi bør handle hurtig, da det vel er mange om budet, saa snart dette blir almindelig kjendt.

Jeg forsøkte i kvell aa telefonere baade til Dem og til gross.Sundt, men traff dere ikke. Derfor dette brev.

Jeg reiser som sagt til Sørlandet i morgen og returnerer hit onsdag kvell. Blir altsaa aa treffe torsdag.

Med hilsen
 ærbødigst

A D O L F L I N D V I K. (Sign.)

P.S. Jeg kan treffes til og med mandag i min egen telefon - over Tvedestrand, tirsdag treffes jeg i advokat Holmeslands telefon, Arendal.

Til

Norges statsmyndigheter og rettsindige borgere.

Er Stortinget eller Regjeringen den høyeste konstitusjonelle myndighet i Norge ?

forlik

I. Stortingets fullmakt til Regjeringen om å slutte ~~fred~~ med Tyskland.

1.) I stortings dokument nr. 1. for 1945.s.21.uttaler Stortingets presidentskap:

"Det kan ikke være tvilsomt at i den situasjon som forelå var Stortinget det høyeste og eneste organ for folkesuvereniteten. Det var såvel dets rett som dets plikt å ta avgjørelsen i den kritiske stilling som landet var i. Det ble, såvidt Presidentskapet kjenner til, her i landet ikke fra noe hold gjort gjeldende noen oppfatning i strid med dette".

2.) Det norske folks Storting hadde erklært ved adresser til alle andre stater den 5/3.1890 og 16/7.1897 at tvist mellom stater måtte løses ved voldgift etter rettsprinsipper likesom mellom borgere av en rettsstat. Det hadde derfor overtatt å forvalte A.Nobels fredspris i 1897, erklært seg selv permanent nøytral under enhver krig mellom andre stater, og fra 1906-08 søkt å få stormaktenes garanti likesom Schweiz for sin nøytralitet, og gjentatt sin erklæring om sin nøytralitet ved hver krig mellom andre stater.

Regjeringen Nygaardsvold hadde under Stortingets trontalededebatt i 1936 erklært at den var "oppmerksom på den spente internasjonale situasjon, men at hele ledetråden for Norges utenrikspolitikk er og må VÆRE at Norge hverken kan føre/eller vil føre krig".

Det var en erklæring til alle andre stater om at Norge ville innta passiv nøytralitets holdning, - ikke forpliktet seg til ved makt å avverge krenkelser av sin nøytralitet. - I samsvar dermed besluttet Stortinget en nedrustning henimot avrustning.

3.) Da tyske tropper den 9/4.1940 hadde besatt de viktigste steder i Norge sendte regjeringen et telegram til (den tyske sendemann gjenom) ekspedisjonsjef Johannesen: "Ber Dem straks meddele sendemannen at Regjeringen må forelegge spørsmålet om underhandling med tyske myndigheter om fredelig ordning for Stortinget. Kan gi endelig svar sent i aften eller tidlig imorgen. Forutsetter i mellomtiden stansning kamp". (St.d. 1/1945.s.2).

4.) Stortingets møter ble holdt den 9/4.1940 på Hamar kl.13 og på Elverum kl.21,40. Regjeringen var tilstede ved begge møter. Her ble det besluttet etter regjeringsjefens eget forslag, at der skulle forhandles med den tyske sendemann om, "på hvilke betingelser Norge kunne utøve sin suverenitet", og Lykke, Mowinckel og Sundby valgt til å forhandle på Stortingets vegne sammen med utenriksministeren om en fredelig ordning likesom Danmarks. Bare dersom det skulle vise seg at Tyskland ikke vilde forhandle med den regjering, som Stortinget hadde godkjent, Nygaardsvolds regjering, skulle forhandlingen avbrytes. Den fullmakt Stortinget således ga regjeringen og de tre nevnte stortingsmenn, var et pålegg om å søke forståelse med Tyskland. Presidenten (Hambro) som hadde vært meget mot forhandlinger erklærte: "Vi håper ganske sikkert alle, at det vil gå slik at disse forhandlinger kommer igang, og at Stortinget med de innskrenkninger som måtte bli en følge av situasjonen, kan fortsette å gjøre sin gjerning - omtrent på samme måte som regjering og riksdag i Danmark".

5.) "Hvis det skulle vise seg at det var umulig for denne regjering som var landets lovlige regjering å komme i kontakt med makthaverne i øyeblikket", skulle regjeringen få en ny fullmakt, nemlig "til å vareta rikets interesser og treffe de avgjørelser og beføyelser på Stortingets og Regjeringens vegne som må ansees for påkrevet av hensyn til landets sikkerhet og fremtid". - Det ble ikke votert over dette siste forslag om også en slik fullmakt for regjeringen, sannsynligvis

II. Stortinget har ikke gitt regjeringen fullmakt til å reise til England.

1.) I en nylig utkommet bok av Nygaardsvold erklærer han at regjeringen har fått sin myndighet til å virke som regjering fra London i den fullmakt, som den fikk i Elverum til også "fra et fremmed land" å representere Stortinget. Statsministeren må ha husket feil:

2.) I møtet på Hamar erklærte Nygaardsvold, at "regjeringen muligens kunne bli presset mot øst" og "tilsluttinn i Sverige", og i Elverum: "Selv om den norske regjering må gå over i Sverige, så får vi forsøke å holde regjeringsnavnet oppe". (St.dok.nr.2.1945.s.746 og 750.). Noe annet sted ble ikke nevnt av ham eller noen annen.

På Hamar uttalte Hambro: "Som Statsministeren var inne på, - hvis det skulle vise seg umulig for denne regjering, som er landets lovlige regjering å komme i den kontakt, hvori den skulle komme med makthaverne i øyeblikket, har den åpen den adgang å bevare regjeringen selv om den sitter i fremmed land".

3.) Grunnloven kjenner ikke noen rett for regjeringen til å forlate landet og styre det fra utlandet. Men det kunne tenkes at regjeringen kunne få Stortingets tillatelse til å ta over til Sverige, et nøytralt land. Det har altså ikke vært på tale i Stortinget at regjeringen skulle kunne flytte til noe annet land enn Sverige, men dette land er uttrykkelig nevnt av Nygaardsvold, og Hambro henviser til Nygaardsvolds ord om Sverige, da han - Hambro - taler om å "evakuere til et fremmedland".

Både fra regjeringsjefens og presidentens side var Stortinget altså meddelt at det:

- a. bare da skulle være tanke på å forlate landet, "dersom det var umulig for denne regjering å komme i kontakt med makthaverne (Tyskland) i øyeblikket".
- b. og i så fall skulle bare det nøytrale broderland Sverige være tilfluktssted. Det må anses for utelukket, at regjeringen vilde ha fått Stortingets tillatelse til å reise til England. Det klare standpunkt Stortinget inntok straks fra kapitulasjonen av, viser det. Det har ikke vært antydning for Stortinget eller av Stortinget at regjeringen Nygaardsvold skulle kunne ha fullmakt til å representere Stortingets myndighet, tiltross for at Tyskland var villig til å slutte forlik med regjeringen Nygaardsvold, slik som Stortinget forlangte. Heller ikke at det skulle være adgang for regjeringen Nygaardsvold til å styre Norge fra det krigførende London, mens Norge var okkupert fra det motpart Berlin.

4.) Den 16/6.1940 vedtok de norske forhandlere at man ville "ta den fulle konsekvens av at Kongen og regjeringen har forlatt landet" - og Presidentskapet foreslår på Norges vegne for Reichskommissar på Tysklands vegne: "Da regjeringen ved å forlate landet er satt ut av stand til å administrere riket, og Kongen under de rådende forhold er avskåret fra å utøve de funksjoner, som forfatningen har pålagt kongemakten, finner Stortinget det å være sin plikt (17-6: "MOT landet og folket") å oppnevne et riksråd som overtar disse funksjoner". (St.dok.l.1945,s.64)

5.) 17/6: "De norske forhandlere var enige om, at den fullmakt regjeringen hadde fått av Stortinget den 9-4-1940 kunne bortfalle eller annulleres". (Samme sted s,6,II).

Stortingets presidentskap vil forelegge for Stortinget forslag om å fatte sådant vedtak:

- a. "Den fullmakt som ble gitt regjeringen Nygaardsvold i møte 9-4-40 TIL Å GJØRE ALT SOM VAR PÅKREVD FOR LANDET: ERKLÆRES UVIRKSOM fra den dag da regjeringen sammen med Kongen forlot landet".

Stortinget vedtok den 10-11-og 12-9-1940 presidentskapets forslag.

- 1.) Den 10 og 11-9-1940 vedtok Stortinget med 96 mot 34 stemmer Presidentskapets forslag (etter voteringer i partigrupper) :
 - a. (se ovenfor): "Den fullmakt som ble gitt regjeringen Nygaardsvold den 9-4- i Elverum, er uvirksom. -
 - b. Regjeringen Nygaardsvold kan ikke lenger godkjennes som Norges regjering.
 - c. Da Kongen er utenfor landets grenser er han ute av stand til å UTØVE SINE FORFATNINGDRETTLIGE FUNKSJONER. x) se ovenfor
 - d. Administrasjonsrådet oppløses og et Riksråd overtar regjeringens forretninger og Kongens -----(St.dok. 1/1945,s.7-8).
- 2.) 12-9-1940 skulle dr.Dellbrügge, som hadde ført forhandlingene for Reichskommissar, reise til Berlin og treffe Hitler. Han ba Stortingets Presidentskap om en skriftlig erklæring om Stortingets standpunkt. Presidentskapet ga den. Den er avfattet i 2 avsnitt:

"Stortingets Presidentskap har ved undersøkelser i Stortingets partigrupper fastslått, at det er enstemmig vilje til samarbeide med okkupanten".

(Så følger de nevnte punkter i nytt avsnitt i St.dok. 1/45.s.7-8).
 "Den fullmakt som ble gitt regjeringen Nygaardsvold på Elverum den 9-4-40 er uvirksom.
 Regjeringen Nygaardsvold kan ikke lenger godkjennes som Norges regjering". o.s.v.
- 3.) Denne erklæring betød altså at Stortinget:
 - a. vedtok å avvise enhver krigstilstand i forhold til Tyskland, - en stat kan ikke erklære å ville "samarbeide med" en annen stat og dog føre krig mot den.
 - b. Slo fast at fullmakten fra Elverum var allerede opphørt -"uvirksom".

Erklæringen var således en "autentisk fortolkning" av, hva fullmakten har gått ut på og altså hvor dens begrensning gikk. Fullmakten hadde ikke gitt regjeringen fribrev til å reise til England, når regjeringssjefen selv hadde angitt Sverige som det land, regjeringen i verste fall kunne se seg nødt til å reise til. Fortolkningen gikk ut på å minne om at fullmakten i Elverum hadde pålagt regjeringen å slutte forlik med Tyskland; - d.v.s. opprettholde den nøytralitet som Stortinget hadde besluttet ved hver anledning i hele århundret, og som regjeringen selv hadde bekjent seg til, men altså ikke hadde fastholdt, tross fullmaktens mandat. Den annen fullmakt, - nemlig til å representere Stortingets myndighet - var derfor bortfalt. Den fullmakt var gitt regjeringen bare under den uttrykkelige betingelse, at Tyskland ikke ville forhandle med den regjering, Stortinget anerkjente. Altså at skylden for, at det ikke kom til forlik med Tyskland, lå hos Tyskland selv. En slik vegring fra tysk side ville jo nemlig bety at Tyskland ville bestemme ~~hva~~ hvem der skulle være regjering i Norge, og således ville avsette Norge fra stilling som suveren stat. Derimot var det ikke Stortingets mening å gi regjeringen fullmakt til selv å unnlate å oppta disse forhandlinger, når der ikke fra tysk side reistes hindring. Og den eneste hindring som var nevnt i stortingsmøtene på Hamar og Elverum var det nevnte ene punkt, at Tyskland kunne avslå å forhandle med den stortingsvalgte regjering. Men Tyskland hadde altså allerede dagen etter at dette krav fra tysk side hadde vist seg å være til hinder for en fredelig ordning, frafalt det, da Quisling sendte Irgens til regjeringen med bud om, at han trakk seg tilbake. For det var på det rene at Quisling ikke mere enn andre kunne bli ministersjef mot sin vilje og at hans meddelelse til regjeringen gjennom kaptein Irgens ble gitt i forståelse med Tyskland.

- c. Stortingets erklæring av 12-9-40 betød også, at det oppsa regjeringen Nygaardsvold, overensstemmende med det annet punkt av sine vedtak dagen forut: "Regjeringen Nygaardsvold kan ikke lenger godkjennes

som Norges regjering". - Fjorten dager forut, (Den 27. aug.) hadde Kongen på vegne og regjeringens vegne holdt en radiotale, som fremhåldt at "Norges frihet var avhengig av Englands søir". Det var altså en oppfordring til norske borgere om å samarbeide med England mot Tyskland. Men Stortinget avviste altså Kongens oppfordring, det ville samarbeide med okkupanten overensstemmende med kapitulasjonsbetingelsene og folkerett angående okkupasjon. Det betød ikke at Norge skulle delta i krig på tysk side, men det betød at Stortinget avviste å delta på engelsk side og vilde forholde seg etter folkerett om stillingen, hvis okkupasjon inntrådte: Den 19-9-1910 hadde Norge ratifisert den 4. Haagerkonvensjon med krigsreglementet og derved forpliktet seg til:

4.) Etter krigsreglementets § 25 skal en kapitulasjon, §overholdes samvittighetsfullt fra begge sider". Etter § 43 inntreer da rettsorden mellom de to stater. Dermed skal fientlighetene opphøre mellom dem og fredstilstand inntreer. Det skjer uten hensyn til om der sluttes avtale om fredsbetingelsene. Det er på det rene etter folkerett at en slik avtale ikke er nødvendig for at fred skal ansees å være inntrådt. Handling er viktigere uttrykk for en vilje enn ord, - viljen fra begge sider til fred er avgjørende og viser seg i "konkludente kjensgjerninger", - handlinger som gir (freds)vilje til kjenne. Ved å anmode "Administrasjonsrådet" - og senere Stortingets presidentskap - om å innkalle Stortinget til forhandling om fredsbetingelsene (13-6-40) hadde okkupanten gitt tilkjenne sin vilje til å respektere Norges suverenitet og komme i rettsordnet forhold til Norge, - altså oppheve voldstilstanden. Ved å følge denne oppfordring hadde Stortingets presidentskap og Stortinget gitt tilkjenne at de hadde samme vilje til fredsordning som okkupanten.

5.) Det har vært hevdet fra regjeringens side at Stortingets holdning ikke var frivillig, den var avtvunget, og derfor ikke rettslig forpliktende. Den innvending kompromitterer sin hjemmelsmann. For det første kan innsigelsen om at Stortinget var "tvunget" ikke gjøres gjeldende av den bortreiste regjering, men bare av den som er blitt tvunget, Stortinget, og den kan bare rettes mot den som tvinger, ikke mot den tredjemann, som selv rammes av tvangssituasjonen. Men regjeringen må ha oversett at den oppgave som skulle løses, var å skaffe det norske folk et STYRE SOM KUNNE FORESTÅ DE OPPGAVER: REGJERINGEN NYGAARDSVOLD OG KONGEN var reist fra. Det var "tvingende nødvendig" allerede da regjeringen og Kongen forlot hovedstaden, derfor ble Administrasjonsrådet dengang opprettet, og det var blitt ikke mindre nødvendig, da regjeringen og Kongen forlot hele landet. Det ble også uttalt av Presidentskapet og den norske forhandlingskomite straks etter kapitulasjonen, da forhandlinger med okkupanten begynte. Omtrent alle de handlinger som norskeborgere er blitt anklaget for å ha forbrutt seg politisk ved, er forårsaket av den situasjon som oppstod ved at regjering og Konge forlot sine oppgaver i landet. Då disse oppgaver måtte løses, måtte der også skapes en nyordning og søke noen som kunne forestå den. Dersom regjering og Konge var blitt i landet eller var vendt tilbake til sine oppgaver i landet, ville altså disse ulykker for norske borgere ha vært unngått.

Etter prinsippene for rettsoppfatning i siviliserte stater kan den, som ved å svikte sine oppgaver fremkaller en ulykke, ikke reise ansvar mot noen annen for ulykken, i hvert fall ikke før hans eget ansvar er oppgjort. Det er ikke blitt forholdet her. Fra okkupantens side ble sommeren 1940 gjentagne ganger spurt, hvorfor regjering og Konge ikke vendte tilbake til landet og varetok sine oppgaver.

I kraft av sin suverenitet hadde det norske folk jo rett til å kreve, at de personer som det hadde betrodd å forestå styret, ikke skulde flykte fra sine oppgaver, og at disse personer for å ha mistet sine stillinger ved å forlate oppgavene. Stortinget hadde gitt uttrykk for tanken allerede ved selve beslutningen i Elverum. Bare den, som hadde Stortinget tillit og derfor var ansatt av Stortinget som regjering, kunde stå for styret. Omvendt, - når dette antatte styre forlot oppgavene, opphørte og så Stortingets tillit og fullmakt. Det var Stortingets holdning somme-

ren 1940, og den var båret av betydelig bitterhet mot de flyktede. I radiotale 27-8-40 omtaler Koggen selv denne bitterhet og sitt kjennskap til den. - Det var Stortinget klart, at den nøytralitet, som det norske folk krevet rett til og no ved kapitulasjonen og okkupasjonen fikk folkerettsmessig gjenopprettet, vilde komme i fare dersom de flyktede fremdeles skulde representere Norges folk. Og det var okkupanten klart, at disse personer i London vilde tjene Tysklands motpart som en slags gissler for at folkets politikk her fremdeles vilde føres etter Vestmaktens interesser, dersom de fikk beholde sine stillinger. Av den grunn forlangte okkupanten at Kongen og regjeringen skulde vende til oppgavene her i landet. Bare dersom de ikke vilde vende tilbake, forlangte okkupanten, at Kongen skulde fratse stillingen. Hadde han blitt her eller vendt tilbake hit, vilde det krav ikke ha vært gjort gjeldende overfor ham mere enn overfor hans bror i Danmark. - Disse kjensgjæringer har "Rettsoppgjøret" ikke trukket fram. Derimot har det hjemvendte Londonstyre fremstillet Stortinget og det norske folk som "UNasjonalt" og forbrytersk mot grl § 86 - for bistand til "fienden" - og § 98 - omstyrtning av konstitusjonen, - når det norske folk og dets representanter, Stortinget, tok avstand fra det flyktede styre. Etter den tankegang skulde altså den norske nasjon egentlig være i London og det norske folk være unasjonalt, når det forlangte sine egne interesser av å beholde sitt fedreland og få sitt næringsliv varetatt. Okkupanten truet ikke med å utsulte Norge eller deportere det norske folk, når det hevdet sine folkerettsmessige rettigheter - krav om tilførsel av næringsmidler og retten til å forbli i landet. De flyktede personer har derimot altså samtidig krevet rett til

- a) å forlate sine oppgaver i landet,
- b) slå seg ned hos motparten av den makt som hadde okkupert vårt land,
- c) derfra vedbli å styre vårt folk,
- d) anvende denne myndighet til å tvinge den norske flåte, skip og sjømenn til å bringe tilførsler av næringsmidler til denne motpart av okkupanten. Derved fortsatte den mest virksomme krigsførsel. Storbritania førte sin krig som vanlig ved utsultning av motparten, - ved sin og Norges samlede overlegenhet i handelsflåte.

Dermed var Vestmaktene sikret mot selv å utsultes ved kontrablokade. Den norske innsats betød således både et nøytralitetsbrudd ved å stride mot den tyske priseanordning av 24-4-1918, og brudd på kapitulasjonsbetingelsene og krigsreglementets § 25 om at de betingelser, som avtales ved overgivelse skal samvittighetsfullt oppfylles av begge parter. Men ved å delta/ britisk side frasa Norge seg dessuten den oppgave å føre næring til norske borgere ~~for Norge~~ hjemlandet, sjømennenes egne familjer i Norge. Norge ble blokert av England. D.v.s. at det norske folk ble tvunget til enten å prisgi seg til nød, eller å treffe ordning med okkupanten ved innrømmelser utover den okkupertes forpliktelser.

Tyskland blokerte ikke Norge. - Denne nødsulykke har "Londonstyret" ikke forebygget. Hvis det har kunnet det, men forsømt det, er det ansvarlig for riksrett. Hvis styret ikke har kunnet det, var det forpliktet til å fra-si seg stillingen som avmechtig styre for at Stortinget kunde ta stilling til situasjonen og et annet norsk styre kunde søke å løse problemene. Det kunde ikke kreve å beholde sin statsrettslige myndighet i Norge for å støtte den makt som styrtet Norge i sult ved mangel på tilførsel av næringsmidler. - Stillingen var da den, at Londonstyret har brakt det norske folk under valget mellom enten å komme i nøds tilstand, den fare hevdes i Statistisk Årbok for 1945, eller å ta risikoen av å deporteres fra vårt land, eller å avfinne seg med okkupanten for ikke å sulte til fare for helse og liv og bli deportert fra fedrelandet. - Det har neppe falt mange av vårt folk inn, at man skulle kunne anklages for unasjonalt holdning og idømmes mangeårige fengselsstraffer fordi man således søkte å forebygge at vårt folk tok skade på sunnheten og mistet sitt fedreland. Det har derfor også vært nødvendig, at det norske Londonstyres forhold, dets stilling til disse forskjellige spørsmål, dets plikt overfor vårt folk til å hevde vår nøytralitet også mot vest, - ~~å~~ å unnlate å fortsette forhandlingene med Tyskland tross Quislings

tilbaketreden, dets rett til beholde stillingen tross flukten fra landet og tross Stortingets oppsigelse, dets rett til å unnlate å vende tilbake og gjenoppta sine oppgaver etter overgivelsen og Okkupantens ønske om dette, dets krav på fortsatt å representere det norske folks vilje, tiltross for Stortingets beslutninger av 11-9-40 og ensstemmige erklæring til Hitler av 12-9-1940 om vilje til samarbeid med Okkupanten og dermed fredelig ordening med Tyskland. Det er altså spørsmål som skulde ha vært brakt på det rene, for rettsoppgjøret mot norske borgere for unnskyldig holdning ble rullet opp.

67. Men den innvading at Stortinget var tvunget, og dets beslutninger derfor ikke bindende har også oversett, at den forutsetter de rettsforhold som råder mellom borgerne i en rettsstat: I en rettsstat er der en overinstans i en rettsmyndighet - domstoler - som kan befale makt-ORGANER / POLITI / å gjennomføre domstolens avgjørelser. Rettens makt er derfor her avgjørende. Mellom statene er der ikke noen slik ordnet rettsinstans, - mellom dem råder maktens rett. Et tilsprang til å erstatte den med rettsens makt blir gjort ved avtaler inngått mellom dem med rettsordening til formål. "Okkupasjonsretten" er et av de bestemte uttrykk for denne streben etter å få gjort prinsippene for rettsorden mellom borgerne anvendt også mellom statene. "Okkupasjonsretten" er avfattet med sikte på å begrense seierherrens makt og beskytte den okkupertes interesser. Dersom den okkuperte allikevel bryter krigsreglementets bestemmelser betyr det, at okkupanten faller tilbake til maktENS ubegrensede rett, - fritas for enhver forpliktelse overfor den okkuperte, og kan følge sine interesser uten hensyn til noen annen. Det er derfor i sin egen interesse den okkuperte må følge de avtaler, som HAN HAR INNGÅTT MED NOEN ANNEN STAT for det tilfelle, at de kommer i krig

Bryter den okkupertes regjering avtalte forpliktelser, gir regjeringen derved okkupanten fribrev på repressalier overfor den okkuperte stats borgere. Regjeringen utleverer således sin stats borgere til okkupas- TENS forgodtbefinnende ved å bryte avtale om begrensning av seierherrens RETTIGHETER - " maktens rett". - -

7.) Videre avtale sluttet mellom stater i fredstid om, hvilke betingelser der skal råde i det gjensidige forhold, dersom de skulde komme i krig, og den ene okkuperes av den annen, er ikke "avtvunget", og det er ikke sant, dersom en okkupert stat påberåper seg at dens organers samordninger med okkupanten ikke er bindende men avtvunget. Den frivillig inngåtte forpliktelse for det tilfelle at en forutseelig mulighet skulle inntre, har sin forpliktende gyldighet, hvis muligheten blir virkelighet. Da Norgeden 19-9-1910 frivillig ratifiserte den 4. Haagerkonvensjon med dens bilag Krigsreglementet for det tilfelle at Norge ble beseiret i krig, fraskrev våre konstitusjonelle myndigheter seg selv sagt rett til innsigelser mot det som ~~da~~ ble avtalt. Norge har således godkjent prinsippet maktens rett likesåvel for en okkupasjons konsekvenser som for en overgivelse: Den beseirede overgir seg ikke på grunn av at han anerkjenner seierherrens bedre rett, men på grunn av hans større makt, og den beseirede oppnår de tåleligste vilkår på det vis. Ut fra slik erkjennelse er allerede i det gamle Rom det prinsipp uttalt: " Også mellom fiender må avtaler holdes" (Etiam hostibus fides servanda est). Ellers blir sannhet, - løftebrudd, - "traktatens forrevne ark" - opphøyet til moralsk og rettslig ideal.

8.)

a. "London" støtter sitt krav på konstitusjonell kompetans mot Stortingets til den påstand, at Stortinget var tvunget, og det beslutninger derfor ugyldige. Den første betingelse for at en slik påstand skal ha krav på å tas alvorlig er da, at London kolonien ikke selv var tvunget. Hvis den nemlig selv var tvunget til sin påstand, vender alle de argumenter som den anfører til støtte for seg og mot Stortinget tilbake som bomeranger mot den selv, og man kan spare seg annen uleilighet med bevis for ugyldigheten av argumenterne mot Stortinget enn den å henvise til disse argumenter selv. Spørsmålet er altså, om London styret har vært "fritt" ved sine beslutninger angående Stortinget og det norske folk, eller selv har vært tvunget.

Regjeringen Nygaardsvold var i hvert fall ikke fri, mens den var i Norge. Man skylder den å tro, at den ikke frivillig inngikk avtalen av 21-11-39 med England om vår flåte. Man skylder det av hensyn til, at ellers har den allerede av den grunn vært hjemfallen til riksrett. Regjeringen visste nemlig at Stortinget og det norske folk vilde at vi skulde forbli nøytrale. Likeså, at vi i hundrede år hadde strid for vår suverenitet overfor Sverige, og at vi hadde oppgitt unionen med Sverige i 1905 for å bli vasall av en krigførende stormakt. Likeledes, at vi under den forrige verdenskrig hadde tapt ca. 3000 sjømenn på den engelske krig, tross vår nøytralitet, d.v.s. prosentvis flere av våre sjømenn og mere av vår flåte, skjønt vi vilde være nøytrale, enn England, skjønt det førte krig.

Likeledes, at det samme vilde gjenta seg, dersom vi no atter stillet vår flåte og våre sjømenn til tjeneste for det krigførende England. Det viste seg også, at vi i tiden fra 3-9-1939, krigens begynnelse, til 9-4-1940, etter hva det har vært opplyst, atter har tapt ca. 800 norske sjømenn, altså tross vårt ønske om nøytralitet og offisielle stilling som nøytral.

Likeledes, at denne norske deltagelse i krigen, tross vår offisielle nøytralitet, var ikke frivillig men framtvinget ved blokadeliknende forføyning fra engelsk side allerede høsten 1939. Derom har Koht gitt meddelelser i sine skrifter og Rederforbundet selvsagt opptegnelser. Likeledes, at denne avtale med England av 21-11-1939 er mot Norges ønske også av den grunn, at den tyske priseanordning av 24-11-1918 uttrykkelig erklærer, at dersom en angivelig nøytral stat eller dens rederstand stiller en vesentlig del av sin handelsflåte til tjeneste for en makt, som Tyskland er i krig med, vil Tyskland anse en slik holdning for uvennskapelig. Det vil si, at regjeringen inngikk denne avtale av 21-11-1939 med kjennskap til, at den derved utsatte Norge for å miste sin nøytralitet og komme i krig med Tyskland. Av slike grunner har man valget mellom å anta enten, at regjeringen har vært i forståelse med England allerede da, - høsten 1939, "for å komme på den rette side", eller har sett seg tvunget av England: Den kan ikke frivillig ha underkastet seg den britiske blokade fra høsten 1939 som Koht skriver om - ikke frivillig atter ha utsatt våre sjømenn og vår flåte (handelsflåte) for å gå til bunds i en stormaktskrig, som Norge vilde stå nøytralt utenfor, ikke ha utsatt vårt folk, som vilde være nøytralt, for krigserklæring fra Tyskland overensstemmende med tysk priseanordning av 24-4-1918. Regjeringen hadde heller ikke Stortingets tilslutning til noe ønske om å delta i krigen og kan ikke ha ønsket å handle i strid med Stortingets vilje. Dens politiske handling i Norge fra stormaktskrigen 3-9-1939 brøt ut til Norge selv kom med i krigen var således utslag av tvangsstilling til England.

Man må likeledes gå ut fra at regjeringens deltagelse i krigen på Vestmaktens side under krigen i Norge også var avtvungen. Det mandat, Stortinget ga regjeringen den 9-4-1940 i Elverum gikk jo nemlig ut på at regjeringen skulle slutte en fredelig ordning med Tyskland, dersom Tyskland var villig til å forhandle med den stortingsvalgte regjering. Det var Tyskland villig til fra den 11-4-av, altså en dag etter at for-

handlingene var innledet: Jfr. St. dok. I. 1945, s.4.I og framstillingen under I. Det strandet på, at det ikke lyktes presidentskapet å komme i forbindelse med regjeringen p.gr. av den militære situasjon. Men regjeringen har visst, at dette var Stortingets vilje, for Paal Berg hadde den 16-4- rettet en oppfordring til Kongen om å gjenoppta / ikke / forhandlingene, og det hadde han/kunnet gjøre uten at han som H.R.O's justitiarius har visst at han handlet etter Stortingets vilje, så meget mer som stortingspresident Magnus Nilssen bodde i Oslo, og Paal Berg har måttet handle i forståelse med ham ved sin henvendelse.

At Regjeringen unnlot å handle etter Stortingets mandat ved ikke å gjenoppta forhandlingene har da måttet være utslag av den tvangsstilling, regjeringen anså seg for å være kommet i overfor Vestmaktene. - Deres gesandter forfulgte regjeringen og kongen med største påpasselighet. - Det blir derfor den skånsomste forklaring av regjeringens holdning å anta, at den var tvunget. -

Det er da endelig et nytt spørsmål, om regjeringen fikk den politiske frihet overfor Vestmaktene, som den hadde manglet i sitt hjemland, ved å slå seg ned i deres eget land. Det synes på forhånd utelukket, da regjeringens faktiske stilling jo ble, at medlemmene der kunde forutsee å måtte få stilling som en slags gissler for Vestmaktens krigsinteresser til å handle mot Norges folks egentlige ønsker.

Den 23-7-40 har imidlertid regjeringsjefen Nygaardsvold holdt en radio tale, hvori han framhever, at regjeringen der, altså fra London, hadde anledning til å handle i frihet. Likeledes har kongen 27-8-40 holdt en radio tale, hvori også han framhever at regjeringen fra London har anledning til å handle i full frihet. Denne "frihet" skulde altså være inntrådt i og med at disse organer for Norges frivillige nøytrale politikk forlot sine oppgaver i Norge og no varetok dem fra det krigførende England. Man nødes til å spørre seg, om regjeringen ikke med den erklæring har gjort seg selv større urett, enn sannheten tillater. Dersom nevnte erklæring av henholdsvis regjering og kongen skal tas alvorlig, må man gå ut fra, at de nevnte myndigheter mener å ha frihet til å vareta sine politiske oppgaver i frihet. Hvorvidt de personlig har nytt frihet er et spørsmål som naturligvis kan interessere deres personlige venner, men er likegyldig for det norske folk, framfor alt under en situasjon voldt av disse nevnte myndigheter selv, og som i korthet bestod i konsekvensene av, at de hadde forlatt sine oppgaver i landet. Det var dette punkt som interesserte det norske folk, og altså ikke dette, som det norske folk har i tanke. Når da regjeringen og kongen fra London forsikrer det norske folk om sin "frihet" der, må man altså gå ut fra, at også de har sine forlatte oppgaver hjemme i Norge i tanker, og ville erklære, at de har anledning til fra London å vareta dem. Det er så meget mer nødvendig å anta at dette er meningen, som det viser seg, at kongen i sin nevnte tale, selv opplyser å være kjent med den oppfatning i landet, at hans og regjeringens flukt fra landet har vært ulykken for det. Men når man prøver å legge denne gunstigste forklaring inn i de to myndigheters taler, henholdsvis av 25-7- og 27-8-40, viser det seg at den forklaring strander på utvilsomme og pinlige kjensgjerninger. Når de to statsrettslige organers opphold i London således framstilles av dem som gagnlig for det norske folks interesser leter man etter svar på, hvilken av Norges interesser det siktes til. Den historiske kjensgjerning er jo nemlig, at det norske folks viktigste elementære interesse no som ellers var å få den tilførsel av næringsmidler, som er nødvendig for vårt bjergland, hvor bare noe over 3% av det geografiske område er dyrket og kan skaffe folket livsopphold. Tilførsel av næringsmidler er tvingende nødvendig, hvis folket ikke skal sulte ihjel. Det var et behov for Norge, som England måtte ha så meget større forståelse for, som vår handelsflåte ble tvunget til å fare i tjeneste for England og førte næringsmidler dit, og våre sjømenn hadde naturlig større interesse av å hjelpe sin egen familie enn risikoen for å bli skutt i senk av tysk militær falt bort for trafikk på

Norge, men var høyest ved trafikk på England. Imidlertid viste det seg, at England forbød våre skip å bringe vårt eget land næringsmidler, men påbød våre skip å bringe England næringsmidler og derved utsatte seg for den fare, som ved krigens slutt viste seg å ha kostet Norge ca. 3800 norske sjømanns liv og halvdelen av vår flåte (handels-). Hvilken betydning det har hatt for vårt folk vil belyses av et par kjensgjerninger: Den finansielle kjensgjerning, som ble trukket fram av finansminister Brofoss i hans tale i Stortinget den 15-4-48. Han opplyste: "Den katastrofale virkning det har hatt, at vår flåte er blitt redusert, går fram av at den i 1948 vil gi landet et nettotilskudd bare på 380 millioner kroner, mot i 1939 nær 1500 millioner. Virkningen er den samme som om hele vår treforedlingsindustri og Norsk Hydro var blitt ødelagt". Det skyldes ikke, at der ikke vilde ha vært anvendelse for vår flåte, hvis vi hadde hatt den i behold, Norges flåte har kunnet ta opp konkurransen med enhver annen stat, og trafikken på havet etter krigens slutt har vært enorm. Det er den britiske politikks krav på vår flåte, som har voldt oss dette nye finansielle tap foruten av henved 4000 sjømenn og vår halve flåte. At det vilde inntreffe kunde våre myndigheter heller ikke på forhånd være i tvil om, - fra den forrige verdenskrig visste de fra offentlige beretninger, som Norges Redderforbund har fått, at vårt nøytrale lands skip ble tvunget av det krigførende England til den krigsfarligste trafikk. Jfr. Morgenbl. 2-2-1916. Men ikke mindre alvorlig for hele vårt folk var, den politiske konsekvens for Norge av den engelske blokade under krigen. Da vårt folk altså ikke kunde leve uten å få næringstilførsel, særlig korn og fett, og Tyskland behersket det vesentlige av Europa, var vårt folk nødt til å søke å få sine behov tilfredsstillet fra Tyskland eller land, hvis forføyninger Tyskland hadde makten over. Tilførselen fra Sverige var ganske ufyldstgjørende. Vi forbruker årlig gjennomsnittlig henved dobbelt så meget korn som vi selv er istand til å produsere. Dertil fett og en mengde industri artikler, som er betingelse for vårt arbeidsliv skal kunne holdes igang. Statistisk årbok for 1945 uttaler i øversikt over disse spørsmål, at vårt folk ville ha kommet i nød dersom det ikke hadde fått disse tilførsler, som vi altså tidligere for en vesentlig del hadde fått fra U.S.A. eller andre amerikanske land, men som Englands blokade altså stengte oss fra. Vi fikk dem også fra Tyskland eller med dets tillatelse fra tysk beherskede land. Men vi fikk dem heller ikke politisk gratis: Kravet om erstatning fikk fra tysk side form framfor alt av krav på politiske innrømmelser. De tyske krav konsentrerte seg særlig om militære ytelser, - frontkjemper-innsats. Våre soldater ble av en framstående tysk offiser karakterisert slik, at hvor det gjaldt kamp vilde han heller ha ett norsk kompani til rådighet enn tre tyske. Ved ordningen av norske "frivillige" til tyske fronter spilte hensynet til de innrømmelser, vi måtte gjøre Tyskland for å få nødvendige tilførsler, en vesentlig rolle. Det lot seg ikke så lett si likefram og offentlig, men det ble bakgrunnen av motivene for de initiativ og påtrykk, som myndighetene her ble presset til. Den engelske blokade av Norge kostet hundreder norske frontkjemper livet. De overlevende og norske myndigheter her, som således ble reddningen for det hjemmeværende norske folk fra hungersnød, er deretter blitt anklaget for landsforræderi og vanlig idømt minst tre års fengsel. Noen av dem har også under fengselsoppholdet mistet livet som følge av de sykdommer, frontkjemper-tjenesten og fengselsoppholdet har pådratt dem, enkelte har begått selvmord i opprørt følelse overfor slik "rett". Resten føler seg ikke skyldig. Men den er oppmerksom på forholdet og utvandrer så vidt mulig.

En trøje følge av regjeringens og Vestmaktens politikk: Vetsmaktene lovet Norge så kraftig hjelp, at disse løfter måtte lokke regjeringsmyndighetene til å gå videre i tilslutning til den enn Norges proklamerte nøytralitet, slik vårt folk og Storting vilde og Stortingets mandat i Elverum tillot. Etterat Stortinget den 12-9-40 enstemmig ved

skriftlig erklæring til Hitler hadde tilsagt okkupanten - Hitler selv-samarbeide, og dermed konstitusjonelt hadde oppsagt regjeringen og gjenopptatt Norges nøytralitet ble der fra London drevet en ivrig agitasjon og oppegging blandt folk her, like til snikmord under program om kamp for fedrelandet, og med justitiarius i H.R. som garant for, at trafikken var rettmessig. I ly av skilt om fedrelandskjærlighet ble forbrytelser mot statsrett og folkerett foretatt på Londonstyrets og dets representanters ansvar. Bernt Balchen har erklært i offentlig ~~sk~~ skrift at der ikke ble foretatt noen "likvidering" eller liknende "avstraffelser" her uten beslutning av Londonstyret. Og under dette unnløt Londonstyret å skaffe folket klarhet om, hva det var rett, skjønt regjeringen lett hadde kunnet skaffe slik klarhet ved å forlange H.R.s uttalelse om, hvorvidt regjeringen i Norge framdeles var kompetent regjeringsmyndighet tiltross for, at den var enstemmig oppsagt av Stortinget den 12-9-40 ved dets erklæring til Hitler om, at Norge var villig til samarbeid med okkupanten.

Den katastrofale nedgang i folkenes rettsbevissthet og moral etter den 7-5-1945, - fra "rettsoppgjørets" metoder av til lasaronernes følelse av fribrev på lovløshet - synes å være utslag av den politikk, som Londonstyret førte og den moral, det innførte: Når det unnløt å skape klarhet for borgerne her om, hva de skulde anse for "lov og rett" måtte dets unnløtelse ha sin grunn i politiske interesser, ikke i respekt for rettsprinsipper. Men da måtte man være forberedt på at de samme politiske interesser gjorde seg gjeldende, når krigen med dens sannsynlige utfall var over. - Det var fedrelandsbevisste norske borgere klart - og fylte dem med gremmelse, at våre organer for å hevde landets lov og rett og selvstendighet som suverén stat, handlet i det krigførende Englands interesser, at ikke noen av de nevnte forhold var i Norges interesser, ikke noen av dem svarte til Stortingets og folkets vilje til å stå utenfor eller komme utenfor stormaktsstriden og å hevde rettens ide som rettleiding for politisk holdning, korrektiv mot krigens vold.

I de nevnte radiotaler av henholdsvis 25-7-40 av regjeringssjef Nygaardsvold og 27-8-40 av kongen påstås allikevel, at disse tidligere organer for Norges politikk har hatt full frihet i London. Da er det umulig at de har handlet "ifull frihet" på Norges vegne ved å nekte vårt folk tilførsel av næringsmidler og derved prisgi det til avhengighet av den tyske okkupants betingelser for å holde vårt folk i live, kan deres erklæring om "full Frihet" ikke angå annet enn deres personlige velvære, - ikke angå deres oppgaver som representanter for Norges statsrettslige oppgaver eller interesser. Vi nødes altså til å anta, at disse til London avreiste tidligere organer for Norges selvstendighet har vært tvunget til å stille seg til tjeneste for de krigførende (~~støttesaker og å vareta deres~~) interesser i strid med Norges, slik de nevnte eksempler viser det, men at de end og, for at deres tjeneste har skullet være fullstendig, har vært tvunget til å erklære, at de førte denne avtvungne politikk helt frivillig. Hvis det ikke er forklaringen av deres erklæringer om, hvor frivillig de har talt og handlet, måtte de ha hatt store betenkeligheter ved å komme tilbake til Norge, hvor deres eneste virkelige aktiva var den selvstendige uvilje, det norske folk hadde mot å ha en fremmed makt som okkupant her, og den blindhet for den virkelige sammenheng, som hemmelig propaganda fra London hadde maktet å volde. Vestmaktens seir reddet regjeringen fra en fellende riksrettsdom, og kongen fra en oppsigelse mere velgrunnet enn den historiske i 1905. Det må der imidlertid nå regnes med. Det norske folks tankegang er preget av at det er et sjøfarende folk. Da H.M. og regjeringen i 1940 hadde ført sin krig mot Stortingets vilje, og tapt den, og den 7-6-40 hadde forlatt sine oppgaver og de nye oppgaver, som derved oppstod, handte det, at folk minnes sjøfartslovens bestemmelse om at ved havari skal skipperen være den

siste som for-later skuten, med den bemerkning, at det var en unntagelse fra denne regel: når det var statskipet som led havari, skulde skipperen tydeligvis være den første til å forlate det. Det fikk man finne seg i, når man så bare var sikret mot, at han ikke kom igjen. Det viste seg at man tok feil. London organene kom igjen, men ikke alene, de hadde følge av tusener skygger av dem, som var falt til sjøss eller til lands, fordi regjeringen hadde sveket den nøytralitetspolitikk, som vårt folk og vårt Storting hadde villet, og hadde bekjent seg til overfor verden i sine vedtak av 5-3-1890 og 16-6-1897, og som Stortinget hadde gitt regjeringen mandat til i Elverum den 9-4-1940. Deres minne jager de ansvarlige i folkenes sinn og kan kreve en regnskapsdag, når lettelsen ved at okkupasjonens mareritt er over ikke legger fortrenger spørsmålet om, hvem der bærer ansvaret for tusener norske borgeres død. -

Men det blir under alle omstendigheter en kjensgjerning, at de tidligere norske organer for vårt lands suverenitet, som den 7-6-1940 reiste til England, der er blitt holdt som et slags gissler for, at Norges politikk ble ført etter engelske interesser mot norske. Det er likeledes selvsagt, at disse personer er blitt opprettholdt av det krigførende England i stilling her som norske myndigheter, (tross til) for at de var oppsagt av Stortinget: Ellers vilde de jo ikke kunne øve innflytelse her. Det norske folk kan imidlertid ikke se bort fra, at det oppsa unionen med Sverige i 1905 for å vinne full suverenitet, ikke for å bli vasall av en stormakt. Den tilstand, som er inntrått ved forholdet til England etter 1905 er i vesentlige henseender en forverring av Norges stilling som stat før 1905.

Men hermed faller betydningen av den innsigelse fra regjeringen Nygaardsvolds side, at Stortingets standpunkt overfor okkupanten og regjeringen Nygaardsvolds var framtvet og derfor ugyldig. Den er uten noen som helst rettslig verdi. For det første er forutsetningen for, at tvangsinnsigelsen skal ha noen betydning denne, at der er en overordnet rettsinstans som partene kan innbringe klage til og må bøye seg for, dersom noen mener å være tvunget til sin avtale med motparten. Noen slik overordnet tilstand gis der for tiden ikke i internasjonal politikk. Her råder "maktens rett", og det likeså vel m.h.t. okkupasjon som m.h.t. overgivelse. Den beseirede overgir seg ikke fordi han erkjenner at seierherren har bedre rett enn ham, men fordi han har større makt. Det samme synspunkt er grunnlaget for okkupasjonsmakten. For det annet var overenskomsten mellom Norge og Tyskland om ordningen mellom dem, dersom den ene av dem skulde komme til å okkupere den annen ikke avtvunget. Den var inngått i fredstid helt frivillig fra begge sider den 19-9-1910, og altså som en av de traktater, man i folkerett anser for hellige, dersom folkene ikke skal leve i uavbrutt voldsforhold til hverandre. - -

For det tredje var Stortinget på det rene med, at Vestsmaktene hadde provosert Tyskland så sterkt til å besette Norge ved selv å foreta angrep over Norge på Tyskland, at Tyskland hadde folkerettslig rett til å okkupere Norge. Både Kohts og Nygaardsvolds taler den 8-4-40 i Stortinget ga uttrykk for dette og den 11-4-40 erklærte Churchill det åpent i Underhuset, altså to dager etter at provokasjonen er lyktes. Han sier: Vi provoserte Tyskland til å besette Norge.

For det fjerde var regjeringen, - de norske styreorganers stilling og virke i London, - av en slik art, at de ikke tillot tvil om, at de handlet i britisk interesse mere enn i Norges, og i strid med Stortingets vilje og fullmakt i Elverum. - Det var da ikke noen grunn for stortingsmennene å ta regjeringen Nygaardsvolds erklæringer om sin frihet alvorlig, - de stod i en for skarp strid med deres ord. Men - for det femte - var disse organer for Norges oppgaver selv ansvarlig for den situasjon, som var oppstått, - de kunde opphevet den ulykksalige

tilstand ved å vende tilbake til Norge, hva de tyske myndigheter gjentagne ganger nevnte, det var altså den selv som skapte tvangsforholdet for Stortinget, og de kunde da ikke påberope sin egen utøvelse av tvang som hjemmel for at den nødrett de derved voldte i Norge, skulde være ugyldig. - Selv fra skånsmste synspunkt blir det ikke mulig å finne noen rettslig hjemmel for den politiske begrunnede dommerstilling, disse til London flyktede og fra London etter Vestmaktens seir hjemvendte tidligere organer for Norges konstitusjon har skaffet seg. - Det gjør liten prinsipiell forskjell heri, om enn naturligvis en betydelig formell, at de fikk Stortingets absolusjon for alt etter hjemkomsten, - fordi også - Stortinget da bestemtes helt av den politiske situasjon. -